

- Гершкович Я.П. Кургани в междуречье р. Лозовой и р. Ольховой на Донецком кряже. — Луганск, 1996.
- Евдокимов Г.Л. Погребения эпохи ранней и средней бронзы Астаховского могильника. — К., 1991.
- Клочко В.І. «Мергелева гряда» // Искусство и религия древних обществ. — Луганськ, 2007. — С. 118—121.
- Короновский Н.В., Якушова А.Ф. Основы геологии. — М., 1991.
- Материалы к детальной геологической карте каменноугольного бассейна, издаваемой Геологическим комитетом на основании исследований, произведенных под руководством Л.И. Лутугина, 1924 г., планшет — V-24 (Складений Н.А. Родигінім, А.А. Гапеевим, Л.І. Лутугінім за участю Е.О. Погребницького).
- Рослый И.М. Поверхности выравнивания Донецкой возвышенности // Известия АН СССР, серия география. — 1968. — № 4.
- Фисуненко О.П., Жадан В.И. Природа Луганской области. — Луганск, 1994.

Одержано 25. 12. 2007

В.М. Гладилін

ГОСПОДАРСЬКО-ПОБУТОВИЙ ПРОФІЛЬ ПАЛЕОЛІТИЧНИХ МІСЦЕЗНАХОДЖЕНЬ ПОБЛИЗУ с. АНТОНІВКА

Відкриті й досліджені в 1960-х рр. палеолітичні місцезнаходження Антонівка I, II, III в Марійському р-ні Донецької обл. було введено в науковий обіг відповідно до прийнятої господарсько-побутової класифікації пам'яток кам'яного віку як стоянки-майстерні під відкритим небом, відмінні від таких у скальних сховищах — під козирками навісів і в гротах (Гладилін 2001, с. 3—6). Ця атрибуція пам'яток зберігає свою актуальність і нині, хоча з плином часу вона вже не здається такою однозначною.

На початку 1960-х рр. я недооцінив значення прошарків кварцитоподібного пісковиків у товщі відкладів із культурними рештками муст'єрського й пізньопалеолітичного часу. Рештки верхнього з них було зафіксовано у вигляді брекчії на уступі III надзаплавної тераси р. Сухі Яли та фрагментовано — в суміші з муст'єрськими виробами нижче по схилу (стоянка Антонівка I). Другий прошарок у вигляді масивних глиб виявлено по краю і на схилі II надзаплавної тераси (стоянка Антонівка II), третій — також у вигляді різновеликих уламків залягав разом із виробами пізнього палеоліту на I надзаплавній терасі (стоянка Антонівка III). Усі три прошарки — це

рештки пісковикових пластів у товщі піщаних і супіщаних відкладів сарматського ярусу, розкритих і зруйнованих р. Сухі Яли в процесі вироблення її русла. Не важко уявити, що при цьому м'які піщані відклади, на яких покоїлись ці пласти, легко вимивалися річкою під час повеней і видувалися вітрами. В результаті під кромкою пісковиків утворювались більш-менш глибокі ніші — навіси й гроти, в яких могли оселятися палеолітичні мешканці краю. Під час руйнування цих скельних сховищ глиби й уламки пісковиків змішувались із культурними рештками, як це було, наприклад, на кримських печерних палеолітичних пам'ятках. Подальші делювіальні процеси довершили картину, яку ми спостерігаємо нині і яку я назвав «перевернутою» стратиграфією (Гладилін 2001, с. 7).

Отже, антонівські стоянки-майстерні виникли поблизу кромки відслонень пісковиків, розкритих р. Сухі Яли, що слугували жителям цих місць природним противітровим заслоном або скельними сховищами — навісами й гротами, подібним до відомих на пам'ятці первісного наскельного мистецтва Кам'яна Могила під Мелітополем у Північному Призов'ї.

Гладилін В.Н. Антоновка I, II: стратиграфія палеоліта, фауна // Археологический альманах. — 2001. — № 10. — С. 3—8.

Одержано 12. 12. 2007